

Avdelningen för förnybar energi och internationellt
samarbeteKonfidentialitet
1Er beteckning
M2022/02251

Miljödepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande angående Paus av omprövning för moderna miljövillkor

Sammanfattning

Energimyndigheten lämnar synpunkter på vad som är viktigt att beakta vid en tidsbegränsad paus av omprövning för moderna miljövillkor.

- Det behövs en samordnad prövning.
- Syftet med och förväntat utfall av en paus måste tydliggöras.
- Längden på pausen bör avspegla det förväntade utfallet.
- En lång paus riskerar att kompetens och organisation som byggts upp går förlorad.

Energimyndighetens ställningstagande

Vattenkraftens reglerförmåga och elberedskapsförmågor har varit, är och kommer fortsatt att vara en viktig del av ett leverans- och driftsäkert elsystem. Elsystemets reglerbehov kommer att öka under en lång tid framöver och måste bl.a. hanteras av nuvarande resurser, vilket framförallt är den svenska och den norska vattenkraften. Detta behövs bland annat för att klara en större andel variabel förnybar elproduktion från t.ex. sol och vind samt elektrifieringen av transportsektorn och delar av industrin som behövs för att nå de politiska energi- och klimatmålen. De förändringar som antas krävas för nå uppsatta mål kommer även innebära ökat behov av förmåga att leverera effekt när den behövs som mest. Energimyndigheten anser därför att det är av stor vikt att värna en effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Energimyndigheten anser att det är nödvändigt att syftet med nationella planen kvarstår. En samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Energimyndigheten anser att det saknas ett tydligt mål för vad som ska uppnås under pausen. Det räcker inte enbart med analyser och mer kunskap utan det krävs ett mål som är kopplat till omprövningsprocess och de avvägningar som måste ske mellan miljönytta och en effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Energimyndigheten bedömer att det finns osäkerhet i vilka konsekvenser omprövningen av vattenkraftens miljövillkor kan få på elsystemet. De begränsade antalet domar som redan avgjorts medger ingen meningsfull analys av troligt framtida utfall av omprövningen i sin helhet. Däremot finns indikationer på att vattenkraftens alla förmågor inte beskrivs eller värderas tillräckligt väl för att avvägning mellan miljönytta och effektiv tillgång på vattenkraftsel kan göras fullt ut. Det gäller främst den avvägning som vattenmyndigheterna behöver göra vid normsättning. Den hänsyn till samhällsviktig verksamhet som ska tas i normsättningen bygger på att nyttorna är väl beskrivna och kan värderas antingen kvantitativt eller kvalitativt. Förutsättningen för att undantag kan sättas är att samhällsnyttan av en effektiv tillgång till vattenkraftsel överstiger värdet av miljöförbättringen. Det är vår bedömning att det behövs ytterligare underlag, och bedömningsgrund, för att göra en korrekt värdering av vattenkraftens förmågor i normsättningen.

Det krävs en analys på nationell nivå för att bedöma omprövningens effekter på vattenkraftens reglerförmåga och elproduktion i elsystemet.

Med tydligt och konkret mål kan pausen fyllas med relevanta aktiviteter så att pausen inte blir längre än nödvändigt.

Energimyndigheten anser att pausens syfte bör vara att säkerställa att miljöanpassningen av den svenska vattenkraften leder till en effektiv tillgång till vattenkraftsel. För att uppnå detta anser Energimyndigheten att följande bör ske under pausen.

- De juridiska möjligheterna att säkerställa miljöanpassningarnas påverkan på en effektiv tillgång till vattenkraftsel, särskilt avseende reglerförmåga och elproduktion, behöver utredas. Det är då även viktigt att klargöra att miljöåtgärder för att uppnå bevarandemål för Natura 2000 är inkluderade i det lagstiftaren fastställer för att säkerställa en effektiv tillgång till vattenkraftsel.
- Det nationella behovet av områden för att uppfylla Sveriges åtaganden inom art- och habitatdirektivet behöver kartläggas utifrån den vattenkraft som ska omprövas. En prioritering av områden nödvändiga för Sveriges nationella bidrag för gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter behöver tas fram.
- Vattenkraftens betydelse för utvecklingen av Sveriges elsystem behöver analyseras och det samhällsekonomiska värdet av vattenkraftens förmågor behöver beskrivas kvantitativt om möjligt och annars kvalitativt för att kunna väga det mot miljönyttan.

Beslut i detta ärende har fattats av stf. generaldirektören Rémy Kolessar. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Caroline Asserup och enhetschefen Fredrik Svartengren. Föredragande har varit seniora rådgivaren Roger Östberg.

Rémy Kolessar

Roger Östberg

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift